Koninginnedag door de jaren heen

Kroonprins Willem-Alexander helpt een aantal kinderen met hun bouwwerk tijdens het bezoek van de Koninklijke familie aan het Brabantse Woudrichem op 30 april vorig jaar. De vraag is straks of 'Koning' Willem-Alexander de traditie van de viering van Koninginnedag handhaaft.

Vorig jaar was het nog de warmste Koninginnedag ooit, voor dit jaar zijn de weersvoorspellingen minder gunstig.

door Rita Oosterwijk

Vrijmarkt, slatjes die staan te bederven in een hete zon, door de stromende regen door het park wandelen, met een waterfiets door de grachten fietsen, boten die de grachten blokkeren, 'frisse i kebabs' eten of platgedrukt worden, omdat iedereen een vrije dag heeft en ook besloten heeft om naar Amsterdam te komen. Een ware nachtmerrie voor de Keuringsdienst van Waren en eenieder die aan pleinvrees lijdt.

Zomaar een greep uit de Koninginnedagvieringen die in Amsterdam en andere steden ieder jaar op 30 april wordt gehouden. Er zijn ook mensen die liever de nacht voor Koninginnedag in het uitgaansleven duiken om de volgende dag hun roes te kunnen uitslapen. Dit wordt ook wel Koninginnenacht genoemd. Koninginnedag is desondanks een van de meest populaire vrije dagen van het jaar en toeristen vinden het prachtig.

WILHELMINA

In 1885 op 31 augustus werd, het toen nog prinsesje Wilhelmina, 5 jaar oud. Die dag werd groots gevierd. Als naam kreeg die dag Prinsessendag. De officiële reden van de viering was het bevorderen van de nationale eenheid. Waarschijnlijk had de dood van haar halfbroer een jaar eerder er ook mee te maken. Alexander was de derde zoon van koning Willem III en Sophie. Hij werd slechts 33 jaar en stierf aan tyfus. Toen hij stierf was Wilhelmina pas 4. Naar het schijnt heeft hij Wilhelmina nooit willen zien omdat hij het niet eens was met de 'tweede leg' van zijn vader.

Willem III was eerder getrouwd met zijn nicht Sophie. De moeder van Willem, Anna Paulowna was de zus van de moeder van Sophie. Het echtpaar kreeg uiteindelijk drie kinderen. Willem, Maurits en Alexander. Willem was de oudste en dus de troonopvolger. Willem kon niet zo goed met zijn vader opschieten. Hun relatie kwam tot een dramatisch dieptepunt toen Willem III ervoor zorgde dat Willem niet met Mathilde van Limburg Stirum kon trouwen. Ze was van lage adel maar waarschijnlijk was dit niet de enige reden. Een andere reden zou geweest kunnen zijn dat de moeder van Mathilde een van de maîtresses van Willem III was geweest en dat Mathilde wel eens zijn dochter zou kunnen zijn. In ieder geval ging Willem in Parijs wonen. Daar ging hij zich te buiten aan seks, drank en gokken totdat hij uiteindelijk op 39-jarige leeftijd overleed. Door het grote alcoholgebruik had hij last van zijn lever en werd tyfus hem fataal.

De tweede zoon van Sophie en Willem III, Maurits is op 7-jarige leeftijd overleden. Het boterde totaal niet tussen Sophie en Willem III. Sophie kon zich niet met Willem III's levensstijl verenigen; hij hield er namelijk een nogal losbandig leven op na. De verstandhouding was zo slecht dat Sophie niet wilde dat de arts van Willem III het zieke kind behandelde en Willem III liet de door Sophie gekozen arts niet bij de jongen in de buurt komen. En zo stierf Maurits aan een hersenvliesontsteking in 1850. Sophie was er zo kapot van dat ze het liefst ook had willen sterven. Echter in 1851 werd Alexander geboren. Sophie en Willem III gingen daarna gescheiden leven. Alexander werd na Willem's dood de nieuwe kroonprins. Alexander was zo'n beetje het tegenovergestelde van zijn vader. Hij hield van lezen en was niet geïnteresseerd in vrouwen. Uiteindelijk stierf hij echter ook jong, aan tyfus. Zoals gezegd in 1884, toen Wilhelmina 4 jaar oud was.

In 1879 was Willem III hertrouwd met Emma van Waldeck Pyrmont. Sophie was in 1877 overleden. In 1880 werd Wilhelmina geboren. Toen Wilhelmina 5 jaar oud werd op 31 augustus 1885, waren al haar halfbroers al overleden. Met zoveel onfortuinlijke sterfgevallen van mogelijke troonopvolgers is het goed voorstelbaar dat men besloot om haar vijfde verjaardag groots te vieren. Het waren immers bange tijden. De eerste jaren dat de verjaardag van Wilhelmina gevierd werd, was het vooral een kinderfeest, toevallig viel 31 augustus ook op de laatste dag van de schoolvakanties.

REGENTES

Koning Willem III die niet echt bekend stond om zijn leuke, sympathieke aard stierf in 1890. Wilhelmina was slechts 10 jaar oud. Emma werd aangesteld als regentes, totdat Wilhelmina oud genoeg zou zijn om als koningin te regeren. Op 18-jarige leeftijd werd Wilhelmina koningin der Nederlanden, en veranderde Prinsessendag in Koninginnedag.

In het jaar 1900 vond moeder Emma het tijd worden voor een echtgenoot voor haar dochter. Moeder en dochter trokken naar Duitsland alwaar drie mogelijke kandidaten waren uitgekozen; twee kwamen er opdagen en de gelukkige werd Heinrich. Zeker in de eerste jaren kon dat huwelijk als gelukkig betiteld worden. 31 augustus 1902 ontstond er na een ernstig ziekbed van Wilhelmina een waar volksfeest om te vieren dat ze hersteld was. De Koninklijke familie zelf was nooit bij de festiviteiten aanwezig en het was een gewone werkdag.

Na 4 miskramen werd uiteindelijk op 30 april 1909 een klein prinsesje geboren, Juliana. Op het moment dat Juliana koningin werd is de Koninginnedagviering verplaatst naar 30 april. De dag werd steeds meer de viering van een nationale feestdag. Veel mensen namen die dag vrij en in de dorpen en steden werden traditionele kinderspelen zoals zaklopen en koekhappen georganiseerd. Ook werden er op die dag allerlei optredens en festiviteiten georganiseerd. De wat ouderen onder ons kennen natuurlijk de conference van Wim Sonneveld over de kruidenkoeken uit alle hoeken van het land die Juliana jaarlijks in ontvangst moest nemen. Op haar verjaardag ging ze samen met de hele hele koninklijke familie op het bordes staan en nam alle geschenken, bloemen e.d. van het volk in ontvangst.

Zoals er ooit een geschikte man werd gezocht voor Wilhelmina, zo zocht Wilhelmina ook een geschikte man voor Juliana. Weer viel de keuze op een Duitser, Bernhard. Over het huwelijk van prins Bernhard en Juliana is al heel wat geschreven. In ieder geval kan er niet gezegd worden dat het saai was. Ze kregen samen vier dochters: Beatrix, Irene, Margriet en Marijke. Toen Juliana troonafstand deed, heeft koningin Beatrix als gebaar naar haar moeder toe, Koninginnedag op 30 april gelaten. Bovendien was het eind april lekkerder weer voor de openluchtactiviteiten dan op de verjaardag van Beatrix zelf (31 januari). 30 April is inmiddels uitgegroeid tot een nationale feestdag met vrijmarkten (dat wil zeggen, spullen verkopen op straat zonder vergunning) en openluchtfeesten. Vanaf het moment dat Beatrix koningin werd, is zij altijd met haar familie het land ingetrokken om de vrije dag temidden van het volk te vieren. Dit jaar brengt ze een bezoek aan het Friese Makkum en Franeker.

Nederland verwacht voor dit jaar overigens een koude en natte Koninginnedag, als de voorspelling van het weerbureau KNMI uitkomen. Het voordeel van Koninginnedag vieren op Aruba en de Nederlandse Antillen is in ieder geval dat het altijd goed weer is voor een vrijmarkt.